

Gemeenteraad

Zitting van 21 januari 2020
Dienstverlening - Beleid Leefwereld

2020_RAAD_00001 - Onbeperkt Samenleven - besluitvormen

Auteur

Willie Spek van der

Overlegd met

Gert Ekkelenkamp

Portefeuillehouder

T. Jongman

Samenvatting

In 2016 heeft Nederland het VN-verdrag 'inzake rechten van mensen met een handicap' ondertekend. Dit betekent dat Nederland zich actief in zal zetten voor gelijke rechten van mensen met een beperking. Gemeentes geven met zogenaamde Lokale Inclusie Agenda's invulling aan het VN-verdrag, om zo een samenleving te vormen die toegankelijk is voor iedereen.

Het VN-verdrag is omvangrijk en gaat ook om een geleidelijk proces: niet alles is in één keer volledig toegankelijk te maken. Daarnaast doet de gemeente Steenwijkerland al veel om te zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen. Daarom willen we doen wat nodig is, op basis van de ervaringen van mensen met een beperking in onze gemeente. Om die reden is een beleidsproces van onderop gestart, met een prominente rol voor ervaringsdeskundigen in onze gemeente.

Op basis van hun ervaringen is het document Onbeperkt Samenleven gemaakt met als uitgangspunt; *De Steenwijkerlandse uitvoering van het VN-Verdrag is praktisch:*

- *we doen wat nodig is voor ervaringsdeskundigen;*
- *daarvoor maken we geen uitgebreid beleidsstuk met vakjargon, maar een document dat voor zoveel mogelijk mensen te begrijpen is;*
- *Onbeperkt Samenleven is een momentopname: daarachter ligt een werkagenda, waar ook nieuwe input aan toegevoegd kan worden;*
- *nieuwe input van ervaringsdeskundigen wordt getoetst door de werkgroep. Daarvoor stelt zij een afwegingskader op, wat vervolgens door het college wordt vastgesteld.*

Bij het maken van Onbeperkt Samenleven is in de vormgeving bewust gekozen voor een vorm die helpt om het stuk voor zoveel mogelijk mensen begrijpelijk te maken, bijvoorbeeld door het gebruik van pictogrammen.

Beschrijving

Inleiding

In 2016 heeft Nederland het VN-verdrag 'inzake rechten van mensen met een handicap' ondertekend. Gelijke rechten voor mensen met een beperking klinkt vanzelfsprekend, vooral als je denkt aan Artikel 1 in de Nederlandse Grondwet, maar is in de praktijk niet altijd het geval. Dat gebeurt over het algemeen niet bewust, maar vooral onbewust wanneer mensen zelf geen ervaring hebben met het hebben van een bepaalde beperking. Om die reden is ervoor gekozen om een volledig proces van onderop (bottom-up) vorm te geven, met een prominente rol voor ervaringsdeskundigen.

Het ondertekenen van het VN-verdrag heeft op landelijk niveau voor ontwikkelingen gezorgd, zoals:

- een inhoudelijke uitbreiding van de 'Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte'
- een 100% toegankelijkheidsnorm in de Kieswet voor mensen met een lichamelijke beperking
- In 2030 moeten alle stations in Nederland voor iedereen toegankelijk zijn.

Ook op gemeentelijk niveau heeft het VN-verdrag effect: elke gemeente dient een zogenaamde Lokale Inclusie Agenda op te stellen, waarmee ze uitvoering geven aan het VN-verdrag. Dit is voor de gemeente Steenwijkerland vooral een mooie gelegenheid om de toegankelijkheid in onze gemeente te verbeteren. De Lokale Inclusie Agenda hebben we Onbeperkt Samenleven genoemd en is volledig vorm gegeven samen met ervaringsdeskundigen.

De raadsnota die nu voor u ligt, dient vooral om het achterliggende proces te beschrijven. De kern van onze aanpak blijft namelijk het document Onbeperkt Samenleven: vorm gegeven met de ervaringsdeskundigen in onze gemeente en voor zoveel mogelijk mensen te begrijpen.

Wel geven we een inkijk in de inhoud van Onbeperkt Samenleven. De uitvraag voor dit stuk is gebaseerd op 5 hoofdthema's:

- Thuis (in en om je huis)
- Werk en inkomen
- Vrije tijd
- Vervoer
- Onderwijs en ontwikkeling
- Welzijn, gezondheid en ondersteuning

De ervaringen van de deelnemers zijn verwerkt tot acties. Deze acties zijn ingedeeld in 3 categorieën: korte termijn - middellange termijn (eind 2021 afgerond) - onderdeel van ander gemeentelijk beleid, zoals Duurzaam (Be-)leefbaar Toerisme en het Lokale Sportakkoord. In Onbeperkt Samenleven staan veel acties genoemd, enkele daarvan zijn:

- Bewustwordingscampagnes onder inwoners en gemeentepersoneel over het leven met verschillende soorten beperkingen
- Opstarten van een prikkelarm uur boodschappen doen
- Stoep aan de Meppelerweg beter begaanbaar maken: scheve stoeptegels aanpakken
- Meer flexibele pinautomaten in winkels krijgen, zodat mensen in een rolstoel ook kunnen pinnen.

Voorstel

De gemeenteraad wordt voorgesteld om in te stemmen met 'Onbeperkt Samenleven' als werkwijze voor de uitvoering van het VN-Verdrag inzake rechten van mensen met een handicap.

Dit betekent:

- Geen abstract beleid vol visie, maar aanpakken waar mensen met een beperking in onze samenleving last van hebben;
- Te kiezen voor een toegankelijk stuk: voor zoveel mogelijk mensen te begrijpen, waardoor ook onze politiek voor iedereen toegankelijk is;
- Gedeelde verantwoordelijkheid: de werkwijze is niet bedoeld om te betuttelen, maar juist om ons gezamenlijk in te zetten voor een inclusievere, toegankelijke, samenleving;
- De werkgroep een afwegingskader te laten formuleren voor nieuwe inbreng vanuit ervaringsdeskundigen en deze door het college te laten vaststellen.

Argumenten

Het VN-verdrag is breed: het gaat over de gehele samenleving en alle levensgebieden. Daarbij is het ook een start van een beweging, omdat niet alles direct toegankelijk te maken is maar het een geleidelijk proces is. We pakken daarom eerst de letterlijke- en figuurlijke drempels aan waar ervaringsdeskundigen direct last van hebben. Om dat te weten te komen is gekozen voor het maken van beleid van onderop, met een prominente rol voor ervaringsdeskundigen. Dit proces bestond in grote lijn uit de volgende stappen:

1. Uitvraag onder zorgaanbieders hoe het beste contact te maken met de diverse ervaringsdeskundigen.
2. Het VN-verdrag vertalen naar begrijpelijk verhaal met concrete voorbeelden.
3. In gesprek met de ervaringsdeskundigen: via openbare bijeenkomsten, gesprekken met cliënten(raden) en vragenlijsten aanbieden om met de eigen begeleiding te bespreken. Hierbij is ook gevraagd naar oplossingen en op welke manier de deelnemers hier zelf aan bij willen dragen.
4. De ervaringen bundelen in een toegankelijk stuk, waarbij de grote lijn uit de verschillende ervaringen vertaald is naar een aanpak.
5. Opzetten van een werkgroep, waar ook de gemeente onderdeel van is.

In het bottom-up proces kiezen we voor een belangrijk uitgangspunt. *De Steenwijkerlandse uitvoering van het VN-Verdrag is praktisch:*

- *we doen wat nodig is voor ervaringsdeskundigen;*
- *daarvoor maken we geen uitgebreid beleidsstuk met vakjargon, maar een document dat voor zoveel mogelijk mensen te begrijpen is;*
- *Onbeperkt Samenleven is een momentopname: daarachter ligt een werkagenda, waar ook nieuwe input aan toegevoegd kan worden;*
- *nieuwe input van ervaringsdeskundigen wordt getoetst door de werkgroep. Daarvoor stelt zij een afwegingskader op, wat vervolgens door het college wordt vastgesteld.*

De werkgroep die gaat zorgen voor de uitvoering en monitoring van Onbeperkt Samenleven bestaat - in ieder geval - uit diverse ervaringsdeskundigen, vertegenwoordiging vanuit de Gehandicaptenraad Steenwijkerland en de gemeente.

Kanttekeningen en risico's

Tijdens de vorming van Onbeperkt Samenleven bleek dat het begrijpelijk uitleggen van het VN-verdrag en het schrijven van een begrijpelijk stuk voor de gehele samenleving niet gemakkelijk en vanzelfsprekend is. Een eigen referentiekader is dan een beperking voor het formuleren van een goede aanpak. Wanneer je zelf geen ervaring hebt met een bepaalde beperking, zo divers als dat al kan zijn, houd je daar niet direct rekening mee. De participatie van ervaringsdeskundigen binnen de werkgroep is daarom essentieel voor het laten slagen van Onbeperkt Samenleven.

De acties uit Onbeperkt Samenleven hebben betrekking op 2020 - 2021. Een deel van deze acties gaan over bewustwording en gedragsverandering, waarvan het aanbod wel binnen die periode zichtbaar kan zijn maar het effect mogelijk nog niet.

Duurzaamheid en social return

Niet van toepassing.

Financiële toelichting

De acties uit Onbeperkt Steenwijkerland worden betaald vanuit bestaande budgetten. Dit is in lijn met de inclusie-gedachte: het is onderdeel van de gemeentelijke dienstverlening aan alle inwoners, dus ook voor mensen met een beperking.

Participatie en communicatie

Na besluitvorming zullen de verschillende deelnemers van Onbeperkt Samenleven geïnformeerd en geactiveerd worden om te participeren in de uitvoering. In Onbeperkt Samenleven is bij het onderdeel 'Ervaringen' gekozen voor citaten van de betrokken ervaringsdeskundigen als samenvatting van de breder ervaren problemen. Zo is het voor de deelnemers herkenbaar en zichtbaar dat we iets met hun input gedaan hebben. Voor de andere lezers maakt dit zichtbaar hoe het probleem door iemand daadwerkelijk ervaren wordt. Dit draagt al bij aan het bewustwordingsproces.

De inhoud van Onbeperkt Samenleven zal op de gemeentelijke website geplaatst worden. Op die manier kunnen mensen met een visuele beperking, met gebruik van de voorleesfunctie, hier kennis van nemen.

De Adviesraad Sociaal Domein heeft advies uitgebracht op de inhoud van Onbeperkt Samenleven, welke als bijlage is toegevoegd. Hierin wordt onder andere aandacht gevraagd om een bundeling te maken van alle onderdelen die van toepassing zijn op een inclusieve samenleving. Er zijn echter zoveel factoren die hier invloed op hebben, dat een opsomming daarvan naar onze mening geen meerwaarde heeft. De Adviesraad heeft ons terecht gewezen op een onjuiste formulering waarmee het lijkt alsof mensen met een beperking geen onderdeel van de samenleving zijn. Dit is dan ook aangepast.

Uitvoering en planning

In januari 2020 is de werkgroep gevormd en start met de uitvoering van verschillende agendapunten. Vervolgens zal de werkgroep ook het afwegingskader voor nieuwe input formuleren.

Met Onbeperkt Samenleven is werk gemaakt van een aantal onderdelen van de motie 'Steenwijkerland, toegankelijk voor iedereen'.

- Er is overleg geweest met verschillende belanghebbenden over toegankelijkheid, in grote mate met de ervaringsdeskundigen
- Het stimuleren van ondernemers is een van de acties uit Onbeperkt Samenleven
- Toegankelijkheid van de openbare ruimte is onderdeel geweest van de gesprekken met ervaringsdeskundigen

De ervaringen bij dit proces maken inzichtelijk dat een compleet onderzoek naar de toegankelijkheid van openbare ruimte en openbare gebouwen complex is. We starten met een onderzoek met ervaringsdeskundigen in Clingenborgh in het eerste kwartaal van 2020. Op basis van die bevindingen volgen er nog enkele kernen/wijken in 2020 en bepalen we hoe we deze werkwijze structureel kunnen borgen.

Na 2 jaar zal Onbeperkt Samenleven geëvalueerd worden. Dit doen we voor zowel de werkwijze als de inhoudelijke resultaten. Op dat moment evalueren we ook of toegankelijkheid voor de verschillende hoofdthema's voldoende geborgd is in regulier beleid.

Besluit

Beslispunt 1

De gemeenteraad besluit in te stemmen met 'Onbeperkt Samenleven' als werkwijze voor de uitvoering van het VN-Verdrag inzake rechten van mensen met een handicap.